

ת' מאטאון

בטאון אפֿילת - אגודה ישראליט לבולאות ת'מאט'ט

שנה א' - מס' 4 - מחיר 3 ש"ח (לחברים חינם)

תולדות הדאר - נושא' או לא?

ת י מאטאון - ביטאון איל"ת - האגודה הישראלית לבולאות תימאטית

מופיע 4 פעמים בשנה. דוגמא חינם תישלח לכל הפונה לעורך

עורך : סיבי יניב, ת"ד 2232, בת ים 59121. (טלפון: 03-5510403)
 עורך משנה : משה רימר, ת"ד 215, בת ים 59101.
 עיצוב ודפוס : אליעזר שרף, קבוץ ארז, ד.נ. חוף אשקלון 70180.

תוכן העניינים

4 - 3	דבר העורך והודעות
7 - 5	בין אוסף תולדות הדואר לאוסף תימאטי
9 - 8	התפתחות משחק השחמט - יורם לוביאנקר
12 - 10	חקציר הסמינר בנושא בולאות תימאטית - חלק ב'
15 - 13	הארגון המלכותי והתכלת המיקראית - משה רימר
16	סיכום דברי ז"ר אילן במפגש החברים מחודש נובמבר
18 - 17	תערוכת ב"ש 90 - תוצאות שיפוט - סיבי יניב
18	מה חדש בתימאטיקה באירופה - מדברי לביא בלאו
19	שירותי ספריה
21 - 20	מכתבים למערכת
23 - 22	חברים חדשים
24	מן המדף

איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית
 חיפה - ת.ד. 3542 P.O.Box KAIFA

איל"ת היא אגודה עצמאית שמטרתה להפיץ ולספק את האיסוף הבולאי התימאטי, תוך יצירת קשר וסיוע הדדי באיסוף, מחקר בולאי והצגה בתערוכות. העמותה חברה בהתאחדות בולאי ישראל ופועלת למען שילוב אספני ישראל בפעילות האיסוף התימאטי הבינלאומי.

שירותים לחברים:

תימאטאון - לפחות ארבע פעמים בשנה, שירותי סיכוריה תימאטית, קישרי חו"ל באמצעות הבטאון האנגלי ISRAELI, מפגשים, הרצאות וסימפוזיאונים, צוות מומחים בנושאים שונים ועוד.

דמי חבר: 20 ש"ח לשנה. (עשוי לעלות עם המעבר ל- 6 ביטאונים לשנה)

הוועד הזמני והפעילים:

מנחם לדרר, ת.ד. 23477, ים-91234. יו"ר, מתאם פעילויות מיוחדות.
 נחום שרשבסקי, ת.ד. 3542, חיפה 31034. מזכיר ועורך בטאון אנגלי.
 שלום ברגר, ת.ד. 78, קרית-ביאליק 27100. גזבר.
 סיבי יניב, ת.ד. 2232 בת-ים 59121. (טל: 5510403). עורך "תימאטאון".
 משה רימר, ת.ד. 215, בת-ים 59101. עורך משנה "תימאטאון".
 מכאל הירשפלד, עציון 14, נתניה 42241.

למי לכתוב:

- מאמרים, מודעות חילופין בעברית, שירותי ספריה, כתובות של חברים פוטנציאליים למשלוח בטאון לדוגמה וסופס הצטרפות - לעורך.
 - מודעות חילופין באנגלית לבטאון חו"ל, תקון פרטים אישיים, בירור מעמד חברות - למזכיר.
 - הצעות לפעילויות מיוחדות - ליו"ר.

יש לצרף מעטפה מבויללת אם מעוניינים בקבלת תשובה.

"תימאטאון" מופיע הפעם במתכונת מורחבת של 24 עמודים וחודשיים בלבד לאחר הבטאון הקודם. זאת כאשר עם הקמת איל"ת הבטחנו לחברים רק 4 בטאונים לשנה. למעשה עמדנו עד כה בקצב של בטאון כל חודשיים, תוך הגדלה מתמדת מספר הדפים (גליון מס' 1 - 8 עמודים, מס' 2 - 18, מס' 3 - 20). כדי להמשיך בקצב זה יהיה צורך להעלות את דמי החבר ל-26-30 ש"ח לשנה. (גם תעריפי הדואר עלו ב-10%). עיקר ההשקעה בהקפת העתון היא לא זאת הכספית, אלא כתיבת המאמרים ע"י החברים והענוות המייגעת של תזמון, עריכה, עיצוב, עימוד והגהה. גם ההוצאה על ההדפסה והכריכה היא סכום קבוע שגול ר"ק במעט עם הגדלת התפוצה. מכאן שהמפתח להמשך התנופה, תוך השארת דמי חבר נמוכים הוא הגדלת מספר חברי האגודה. שיקול דומה נכון גם לגבי האפשרות להרחיב את היקף השירותים לחבר כגון ספרית השאלה או עריכת מכירה פומבית בדואר בין החברים. (אין הכוונה להתחרות בתארגני המכירות הפומביות בארץ, אלא להתמקד בחומר בטווח מחירים של 1-30 ש"ח לפרוט. עריכת מכירה כזאת כרוכה בעבודת ענק ובהוצאות, רק מספר תברים גדול ממסית הצלחה, מציאת קונה ומחיר סביר). כמוכן ישנן עוד סיבות חשובות לשאוף לגדול, וחזרתי כאן רק את חסיבות הנוגעות בכיסו של כל חבר. השאלה היא כיצד?

תשובתי לכך - תבא ננצל כולנו את האופי המיוחד של חבולאות התימאטית: הקשר האופייני בין עיסוקו של האספן ונושא איסופו, הקשרים הבינלאומיים שלו, חזקקותו הרבה לשירותי סניף הדואר המקומי. אם אתה חבר באגודה מקצועית כלשהיא - נצל את הכנסים שהאגודה מארגנת כדי לפרסם אותנו. בכנס רופאי שיניים תמצא עוד רופא שאוסף את הנושא. כך הוורטרינר, האגרונום, איש המחשבים, עובד חברת החשמל וכן הלאה.

יש להניח שאתה מתכתב הרבה עם ארצות רבות ומכירים אותך בסניף הדואר המקומי שאל שם על המקבלים את מעטפות המיני לשרות הבולאי - המנויים הרציניים המבוגרים יותר - רובם אוספים גם תימאטיקה.

אחוז ניכר מחברי איל"ת חבר באגודות מתמחות בחו"ל בנושאים שונים. בקשו ממזכירי האגודות את שמם וכתובתם של החברים הישראליים הנוספים. אולי אספנים אלו לא שמעו עלינו או אינם מכירים את בטאונינו ושירותי האגודה (דאגנו כבר לקבל את רשימות הישראלים החברים ב-A.T.A. - כ-60 בעשור האחרון, ב-A.P.S. - כ-30 כיום, ב-B.P.F. הבריטי, ובאגודות התימאטיות האוסטרלית והניו זילנדית). זה הנכם מרוצים מאיל"ת - ספרו על כך באופן אישי לאספנים אחרים. זה משכנע ויעיל יותר מפרסום בעיתונות. זיכרו - הגדלת מספר החברים הנו האינוסרס האישי של כל חבר וחבר.

אנו שמחים לישר על "לידתו" המוצלחת של ISRAELIEM מספר 1. ביטאון איל"ת באנגלית מיועד להפצה לאגודות תימאטיות ברחבי העולם ואנו מקוים לפתוח בכך מערכת יחסי גומלין עם אותן אגודות, לתועלת כל חברי איל"ת. אנו מברכים את נחום שרשנסקי על עבודתו בהכנת הביטאון האנגלי. ולסיום - אני מבקש מהחברים המעוניינים לקבל את ירחון ההתאחדות, וטרם הודיעו על כך לעורך, לעשות זאת בהקדם.

• • • סמינר למציגים • • •

איל"ת סיכמה עקרונות עריכת סמינר עבור חברים שכבר הציגו בתערוכות בעבר או מבקשים להציג בעתיד. זאת כהכנה לתערוכת חיפה 91 (סוכות 1991), ותל אביב 92 (תערוכה תימאטית ונוער). הסמינר ייערך בת"א במתכונת של פגישת פעם בשבועיים-שלושה, בשעות אחה"צ (סח"כ 8 - 8 פגישות, טרם נקבע סופית). בכל פגישה תהיה הנחיה של שופט תימאטי מוסמך, אחד או יותר. אוספי החברים יובאו לעיון, ניתוח ודיון משותפים ויחולק גם חומר בכתב. כל מפגש יוקדש למרכיב אחד של התצוגה התימאטית - כאשר למרכיבים בעייתיים במיוחד בתימאטיקה התחרותית הישראלית (הכנת תוכנית למשל) - יוקדש יותר זמן. כל המעוניינים להשתתף, מתבקשים להרשם מראש אצל מנחה לדור (מספר המקומות מוגבל). חברים שלא יוכלו להיות נוכחים בפגישות, אך יש להם עניין בדיוני הסמינר, יוכלו לקבל תקצירים סוספים בדואר (חמורת הוצאות צילום ומשלוח). גם חברים אלה מתבקשים להרשם עד 10 פברואר 1991, אצל מנחה.

האסיפה הכללית הראשונה של איל"ת ועריכת בחירות

לאחר רישום איל"ת כעמותה אצל רשם העמותות, ועפ"י תקנון אגודתנו, יש צורך לבחור בוועד קבוע. האסיפה והבחירות יערכו בין מחצית לסוף חודש פברואר 1991, בתל-אביב. מלבד דיווח, דיון ובחירות - נשתדל להוסיף גם תוכנית בולאית ישירה ומעניינת, ע"מ להבטיח נוכחות מקסימלית. ההודעה על המועד המדויק של האסיפה, מיקומה, סדר היום המלא, רשימת המועמדים והצגתם לפני החברים, תצא לפחות 14 יום מראש, כמתחייב מהתקנון. חברים המעוניינים להבחר לאחד התפקידים מתבקשים לשלוח את מועמדותם לנחום שרשבסקי עד 31 ינואר 1991. המועמדים מתבקשים לתאר בכמה משפטים את עצמם, נסיבות הבולאי והדגשים שמעוניינים לתת לפעילות איל"ת. זכרים אלו יכללו בהודעה לחברים. (אין חובה ע"פ התקנון לנהוג כך - המועמדות כשרה גם ללא הצגה עצמית ומצע).

מתוך התקנון:

- א. האסיפה תהיה חוקית אם יהיו נוכחים בשעה היעודה מחצית מחברי האגודה. אחרת, תדחה פתיחת האסיפה בחצי שעה, ולאחר מכן תתחיל חוקית בכל מספר שהוא של נוכחים.
- ב. האסיפה תבחר יו"ר אגודה, וועד אגודה (8 חברים), וועדת ביקורת (3 חברים) שאינם חברי וועד, וועדת בוררות (2 חברים).
- ג. הבחירות הן למשך שנתיים.
- ד. שאר המועמדים לוועד (מעבר ל-5 שקיבלו את מירב הקולות) ייועדו כממלאי מקום, לפי מספר הקולות שקיבלו, למקרה שיתפנה מקום בוועד. חבר יכול להגיש מועמדותו באותן הבחירות הן לתפקיד היו"ר והן לתפקיד חבר וועד. בחירתו לתפקיד היו"ר תבטל את מועמדותו לתפקיד חבר וועד.
- ה. מבין חברי הוועד יתמנו (פנימית) סגן ליו"ר, מזכיר, גזבר ועורך הביטאון הרישמי.

לכל אספני הבולים

★ חדש בארץ ★

העטרף למועדון אילת לבולאות וחקבל:

- ★ הופעות חדשות של בולים מ-54 ארצות במחיר הנמוך.
- ★ מנוי ומיסוס חיים בעלון להחלפת בולים עם אספנים בארץ ובחו"ל.
- ★ מנוי חיים לקטלוגים למכירות מוגבלות מחו"ל.
- ★ קשר עם אנודות ומועדונים בולאיים בחו"ל.
- ★ תעריך מיוחד לביתוס אסר הבולים שלך.

לפרטים נוספים, כתוב ל:

מועדון אילת לבולאות

ח.ד. 517 • אילת 88104

למרבח במחיר

איל"ת קיבלה פריטים שונים כתרומות לרכישת ספרים תימאטיים חדשים לספריה ההשאלה שלנו. הפריטים ימכרו למרבח במחיר. נא לשלוח הצעות מחיר לסיבי ינוב עד 31 ינואר. איל"ת שומרת לעצמה את הזכות שלא למכור את הפריטים אם המחיר המוצע נמוך ממנימוס סביר, לדעתה.

1. קסלוג Michel מזרח אירופה 1987/88 + התוספות Michel Rundschau (דפים גזורים) המעדכנים אותו באופן שלם עד הקסלוג החדש (90/91). הקסלוג במצב מעולה, כמעט כמו חדש. (קסלוג חדש עולה בארץ כ-95 ש"ח).
2. רומניה - 1974 - גיליון מזכרת ממוספר ולא מנוקב - סקאילב (**) (Michel Bl 118 = 300 DM). במכירות פומביות בארץ נמכר בלוק זה במחירים שבין 20 ל 30 דולר (ועוד 17-18 אחוז דמי תיווך, מע"מ וכו').
3. איי סנט-וינסנט - 1979 - סדרת שנת הילד הבינלאומית (4) בגליונות שלמים (**) של 20 בולים כ"א, שוליים מקושטים, עם כיתוב מתאים לנושא מסביב. (4) MI 512-15 = 140 DM (20x) הערך הנקוב מתורגם לדולר אמריקאי. הנו מעל 20 \$. הבולים בתוקף לביוול.

בין אוסף תולדות הדואר לאוסף תימאטי

תקציר הרב-שיח מהכנס הרביעי של בולאי ישראל 1990

עפ"י המסורת שכבר נקבעה, נערך גם השנה כנס בולאי ישראל ביום ג' של שבוע חנוכה, והפעם במלון "דן פנורמה". במרכז התוכנית של הכנס עמדו שני תחומי האיסוף האופנתיים בעולם (וכנראה גם בארץ): התימאטיקה ותולדות הדואר. את התימאטיקה ייצגו מר לביא בלאו וד"ר עמנואל אילן, ואת התחום השני ייצגו גם כן שניים מבחירי אספנינו – ד"ר אזי לייבו וד"ר ירי רימון.

ד"ר לייבו פתח את הרב-שיח בהגדרת סוג האיסוף "תולדות הדואר" (Postal History). אוסף כזה דן בהתפתחות או תפקודי שירותי הדואר ע"י בחינת פריטים בולאיים. האוסף מתאר את המיכניזם של העברת הדואר, הנתיבים (כולל ים ואויר), החותמות והסימונים הידניים, גביית התשלום וגביית תשלום חסר ופתיחת סניפים חדשים. תוכנית האוסף יכולה להיבנות לפי אמצעי תעבורה או איזור או כל הגדרה הגיונית אחרת של האספן. הפריטים המוצגים הם מסמכים הקשורים בנושא האוסף והיו בפועל "שם". ברור לכן שאוסף תולדות הדואר יכול להתחיל, מבחינת הזמן המתואר באוסף, רק מאז קיום המכתבים הראשונים. מותר לפעמים לאציר ולהציג גם מפות, אם זה חיוני להסברת האוסף. בעוד שמגמת האיסוף התימאטי היא בד"כ להרחיב את היסוד, האיסוף מסוג תולדות הדואר נוטה להצטמצם ולהתמקד. ככך שמבחינת התייחסות האספן גם לסימני עיפרון של פקדי הדואר, סימני ביול חסר וגביה, סימני העברה בדואר אויר, חותמות לא נדרש וכו' – יש כאן הרחבה שאינה קיימת בתימאטיקה – אך מאידך אספן תולדות הדואר מוציא את ההיסטוריה עצמה מן האוסף. אוסף "דואר ירושלים במצור" ידון בכל ההשלכות הדואריות של המצור, אך המעיין באוסף לא יידע מה היתה סיבת המצור.

מר בלאו נשא נאום פתיחה אפולוגטי. אספני התימאטיקה ניתפסו בעבר כעוסקים בדבר מה ילדתי ופחות רציני ולדעתו היה יסוד לדיעה זאת. אך היום אין יותר בסיס לזילזול מצד המחנה של האספנים המסורתיים, שדרך אגב, כבר ירד משיא הפופולריות של פעם. חלה התפתחות דרמטית, התמקצעות, ומעבר מאגירת מאות תמונות דומות על כלבים, אוניות וכדומה להצגת סיפור מקורי אישי באמצעות מגוון רחב של חומר בולאי ולא רק בולאים. לא במקרה רוב המציגים התימאטיים המצליחים הינם מומחים לא רק בבולאות, אלא גם בנושא שלהם (שלעיתים קרובות זה גם תחום השכלתם/עיסוקם). יש בכך יתרון מיוחד במינו והאוסף יכול להיות מעמיק ומעניין. גורם מרכזי נוסף ששריץ לגרום להערכה חיובית של האספן התימאטי ולישינוי בתדמיתו, הוא שהתימאטיקאי בשאיפתו המתמדת לספר סיפור שלם ככל האפשר, נאלץ לנצל את התחום הרחב ביותר של הבולאות הכללית ולהפוך ליזען גם בתחום תולדות הדואר, גם במקרופילית (איסוף חותמות), גם בפרהיסטוריה, דואר אויר ועוד. אין כמו האיסוף התימאטי במתן ביסוי לאישיות המיוחדת של כל אספן ואספן.

ד"ר רימון אינו מקבל שיש זילזול באיסוף התימאטי. אין לטעמו אוספים גרועים אלא רק אספנים גרועים, ולא משנה באיזה תחום איסוף בולאי מדובר. מכאן נגיש ד"ר רימון, בהומור אופייני לו, להגדרת המשוות והשונוה לשני התחומים. התימאטיקה ותולדות הדואר הם בשתי קצות קשת האיסוף וביניהם, באמצע, "אוסף המולדת" (בגרמנית Heimatsammlung) שניתן לכתבו לכל כיוון.

אוסף בנושא ירושלים, למשל, יכול לתעד קווי דואר, בתי דואר, חותמות ירושלים שונות ותהליכים מיוחדים לה העברת דואר. במקרה זה יוצגו באוסף רק מסמכים. דואריים מהתקופה ולא בולאים המראים את ירושלים (אפילו לא בתי דואר בירושלים). באוסף תימאטי על ירושלים יש מקום גם לבולאים מישראל או מחו"ל המתארים את ירושלים ואת סיפורה מהתקופה הארכאולוגית ועד היום.

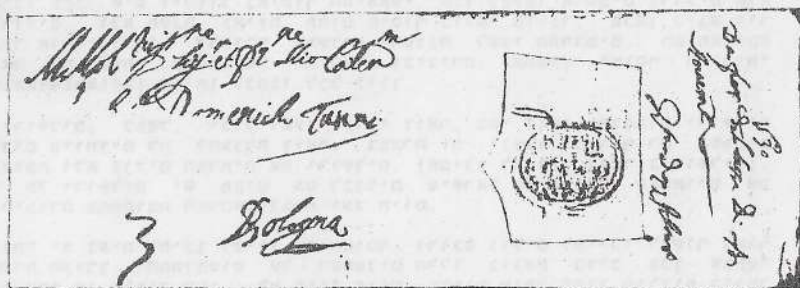
לאספני "המולדת" יש בעיה להיכן לשייך את האוסף ורובם נוטים לשייכו לבסוף לאגף המסורתי. (הערת העירן: ההתלבטות של האספנים הללו נובעת בד"כ מכך שכאשר מצטמצמים לעיר אחת או איזור קטן – לא תמיד קיים מספיק חומר מסוג תולדות הדואר לבניית אוסף מרשים, בעל סיכויים לזכות בדרוג גבוה. התימאטיקה מצידה מאפשרת הרחבה, אך הצורך לספר סיפור ברצף מונע הכללת פריטים של תולדות הדואר – לפעמים "כבדים" במיוחד. הסיפור מרוויה, אך מרכיב נדירות החומר, מפסיד). בשיטת הערכת האוספים יש הבדל משמעותי: בתצוגה של תולדות הדואר יחפשו השופטים מה חסר באוסף. בתצוגה תימאטית, הבנויה היטב, קשה לציין פריטים שחסרים, ולכן מתרכזים השופטים בהערכת היש. במקרה זה אוסף תולדות הדואר ניתן להגיע לשלב שהאוסף מושלם, ואין מעט מה להוסיף ולשנות בו. התימאטיקה אינה ניגמרת לעולם, ניתנת כל הזמן לפיתוח נוסף ולשינוי. לסיים דבריו ציין ד"ר רימון כי שני סוגי האיסוף מעניקים סיפוק לאספן והרי זה העיקר כשמדובר בתחביב.

בשלב זה של חרב שיח המאזין יכל להגיע למסקנה ששני תחומי האיסוף מוגדרים היטב, שונים זה מזה במספיק תכונות בולטות ובלשון המתמטיקה הם "קבוצות זרות" זו לזו. הדיון באוספי מולדת מוסיף גורם מתווך בין שתי הקבוצות, אך אינו משנה מהותית את המצב. המשותף אמנם קיים, אך הוא חיצוני לאוסף עצמו - הכוונה לאהבת הצוללות, התכבוד ההדדי בינו הבולאים הצבאיים וכו'.

לא אספן תולדות הזואר ולא אספן התימאטיקה מתעניינים הרבה בצדדיו חסכניים של הכול. אך האספן התימאטי מתיחס לתמונה שעל הכול, לסקסט, לסמל - ומחקרו האישי מביא לגילויים מעניינים המאפשרים לקשור את הכול לנושא ולהשלים את הסיפור. התימאטיקה יכולה לעסוק בכל תקופה, החל מבריאת העולם, בניגוד לתולדות הזואר המוגבל למאה ה-17 ואילך.

שאלות הקהל התייחסו להבדלים נוספים בין שני תחומי האיסוף - כמו הערך המיסחרי הנמדד של אוספים תימאטיים לעומת חומר תולדות הדואר, הקושי של איש התימאטיקה בחיפושיו אחר חומר יוצא דופן בעשרות קטלוגים ומכירות פומביות, על ההרגשה שלא טובה של מציגים תימאטיים בעת שמוצאים רק בול רגיל להזמנת נקודה בסיפור תימאטי, הצוות השיב בכך שיש לנקודות אלו גם פן נוסף - של יתרון. אין פגם בהצגת בולים זולים בסיפור התימאטי אם אין בהנצא חומר נדיר יותר והדבר הודגם גם באוספו של "ד"ר אילן". החיפוש בהרבה בלגאנים - מקביל לחשב עליו כמקור להנאה, ולא כעל עבודה קשה. נכון, קשה לממש כספית אוסף תימאטי - אך מה היתרון בקבלת תמורה גבוהה בעד חומר תולדות הדואר, כאשר גם כדי להשיג חומר כזה יש לשלם סכומים גבוהים מאוד?

מתוך אוספו של ד"ר אילן "תולדות המחלות"
מכתב ממילנו, בעת מגפת הדבר של 1830-31 {80,000 קורבנות}. תאריך המכתב 22 אוק'
1830, והוא עבר היטוי בעשן. עקבות המלקחים שבאמצעותם הוחזק המכתב בתוך העשן
הותירו סימנים בהיריט בשולי המכתב.

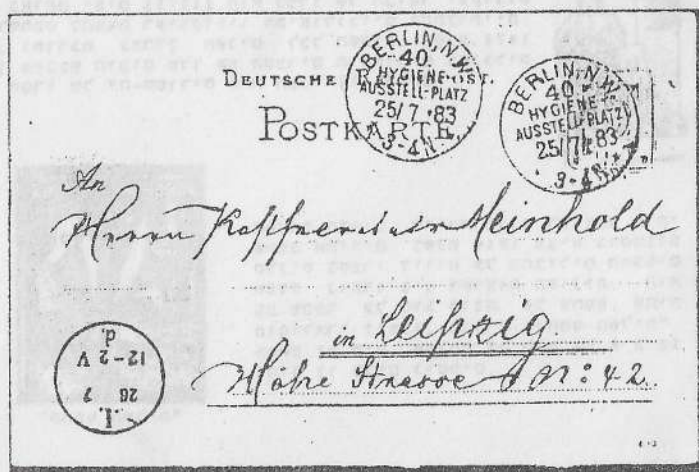

דף מהאוסף - ממחיש שילוב נכון של חותמת ובולים מודרניים וגלויה עם חותמת נדירה

PIONEERS IN HYGIENE

M. Pettenkofer, Prof. of Hygiene, founded the first Hygienic Institute and the first Laboratory for Experimental Hygiene in Europe; R. Morge and M. Lemos, famous Portuguese physicians, devoted to problems of hygiene, published the "Social Hygiene", which influenced reform of medical education.

Hygiene Exposition, Berlin 1883. First of its kind, organized by Prof. Pettenkofer, the founder of hygiene as a medical science.

התפתחות משחק השחמט - יורם לובינאק

משחק השחמט מוכר לרובנו, אולם רק מעטים יודעים על השינויים הרבים שחלו בו מאז לידתו ועד ימינו. בכתבה זו אציג את התפתחות משחק השחמט בראי הבולאות.

משחק לוח כשעשוע היה נהוג עוד במצרים העתיקה. בקברו של המלך תות-ענך-אמן (1350 לפני הספירה) נמצא שולחן ועליו לוח משחק בן עשר שורות ושלושה טורים. היה זה משחק מזל, בו נקבעה זכות המסע על ידי הטלת מקלות. המצרים רואים במשחק זה את אבי השחמט, אולם רוב ההיסטוריונים קובעים שהשחמט נולד במזרח הרחוק לפני כ- 1600 שנה.

המשחק עבר לאירופה בימי הכיבוש האיסלמי, וחדר בעיקר לספרד. רוב המידע שיש ברשותנו על השחמט מימים אלו לקוח מספרו של המלך אלפונסו העשירי, המכונה "אלפונסו החכם" (1284-1292). משם אנו לומדים על צורות משחק שונות כגון שחמט על לוח עגול או שחמט לארבעה משתתפים, שכונה "משחק ארבע עונות חשנה". רוב האיורים בספר מוקדשים לבעיות שחמט ופתרונן. חוקי השחמט היו אז שונים לחלוטין, והמלכה, למשל, היתה הכלי החלש ביותר.

איור מספרו של אלפונסו ה-X

שחמט לארבעה

שחמט על לוח עגול

William Caxton 1476

ספר חשוב אחר שנכתב באותם ימים (1275) הוא ספרו של הכומר יעקובוס דה-סטוליס, שהשתמש בשחמט להפצת רעיונותיו התיאולוגיים והחברתיים. הספר נכתב בלטינית, ותורגם במהלך השנים לכל השפות. בשנת 1474 הוציא ויליאם קקסטון מכבש הדפוס שלו את הספרים הראשונים באנגלית והתרגום לאנגלית של ספרו של דה-סטוליס היה השני (1) שבהם.

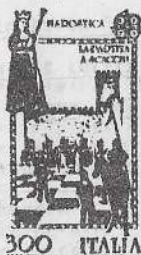

"שחמט השליח"

מתוך ספרו של סלנוס

המצאת הדפוס סייעה רבות לגיבוש חוקי שחמט אחרים. בשנת 1616 מביא גוסטבוס סלנוס בספרו דיווח על ההבדלים המעטים שעוד נותרו בין הארצות השונות. הוא גם מספר על סוג שונה של שחמט, שהיה פופולארי בזמנו, הנקרא "שחמט השליח". משחק זה היה משחק על לוח של 8 X 12 והיו בו כלים נוספים.

נוסף לשחמט הרגיל, המשוחק על גבי לוח בין שני מתמודדים, מחקמות גם הצגות של שחמט חי על גבי לוח ענק. הכלים הם אנשים חיים (לרוב רקדנים) ובמקום פרשים משתתפים סוטים. באיסליה מתקיים משחק כזה כל שנתיים מאז ימי הביניים. בימינו קיים מימד נוסף של "האדם נגד המכונה" - מחשבים המשחקים שחמט.

שחמט חי
במרוסטיקה, איטליה

+++++ נחמדים ומחייכים - הופעות חדשות +++++

1 - אוסטרליה, 2-3 - בלגיה, 4-9 - בריטניה, 10-14 - צרפת, 15-18 - טן מארינו

פיתוח הנושא (25 נקודות)

הפיתוח (הקשור ישירות לתוכנית) הוא הבסיס ללימוד ולמחקר האישי של האספן, זאת בכל הנוגע לנושא ולחומר כאחד. הידיעה של הנושא ניכרת מתוך הפנים השונים הניתנים לתיאור - ככל שמספרם גדול יותר, הידיעה מוכחת יותר. ידועת החומר ניכרת גם מתוך זהו פרטים חדשים שניתן לשייכם לנושא. ד"ר ברגמן מחלק את קריטריון ההערכה "פיתוח" לחלוקה הפנימית הבאה:

10	עומק הפיתוח
20	מקוריות הפיתוח
30	אנליזה וסינטיזה
15	שימוש במידע
15	ניתוח נושאים עיקריים ומשויים
10	אחר

עומק בפיתוח - נובע מתוך הצגת של הסתעפויות הנושא, קשרים, הפניות והשלכות. הקשר הישיר לנושא - קל להצגה. הצגת הקשר וולא ישיר, בנוסף לישיר, היא חסכונית יותר והמתייאה להערכה גבוהה יותר. (מוצרט באוסף מוזיקה - זהו קשר ישיר. סטרדיוריוס - בונה הכינורות - זאת הסתעפות שקשה יותר לאתרה).

מקוריות הפיתוח - זהו עיבוד מוצלח של נושא חדש או היבטים חדשים של נושא מוכר, גישה חדשה, תיאור בעל דימיון, מרשים.

שני המובנים של הפיתוח צריכים לבוא לידי ביטוי הניתוח (אנליזה) והגיבוש (הרעיוני) (הסינטיזה).

הפיתוח מתבטא גם ב-:

- החלוקה התימאטית לפרקים ופרקי משנה, כיצד הם ניבחרו.
- שימוש אפשרי בחלוקה מעודנת יותר - אף שאין מצוינות בתוכנית עצמה.
- הסדר הנכון בין כל הפרטים המוצגים באותו הדף.
- בחירת הפרטים המתאימים ביותר.
- כיתוב מדויק וקצר.

השימוש במידע בא לידי ביטוי לא רק באופן ישיר מהתוכן הראשי או התייחסי של הפרט אלא גם באמצעות:

- מטרת ההנפקה הדוארית.
- הנפקות כתוצאה משינויים פוליטיים המתעדים את אופי התקופה.
- פעולות של שירותי הדואר שיש להן משמעות תימאטית (רכבות, טלגרף, בולי עיתונים וכד').

ניתוח נושאים עיקריים או מישניים יכול להתבצע ע"י שימוש ב-:

- כיתוב של הפרטים הבולאי או הסיגנון האומנותי שלו.
- חומר ששימש כבסיס להדפסת הפרט הבולאי (נייר של סטרות כסף, מפת, משי ועוד)
- ציור סימני המים.
- שולי גיליון הדפסה, שובלים, צמדות ביניים וכד'.
- חוממות רגילות יכולות להיות ענין כתוצאה מובן מיוחד של סם המקום.

בכל מקרה המידע התימאטי המוצג חייב להיות בעל איפיון דוארי: הדפסי וכב שנעשו אחרי המכירה לא מתקבלים. מידע פרטי (לא דוארי) ולכן לא בר שימוש נמצא על תוויות ותוחמות צד (cachet), כתובת הנימען והשולח, תשלומים נוטיפים שהוספו ע"י גורם פרטי, הדפסים אומנותיים וכד'.

עד כאן דנו במרכיבים התימאטיים של התצוגה (התוכנית, היקף התוכנית ופיתוח הנושא). הלן - הדיון בחלק הבולאי. השיפוט של התצוגות צריך להימנע מכפילות, כלומר הענקת או הפחתת נקודות בשל אותה סיבה פעמיים. אך ישנו תחום אחד שלמעשה מוערך בכפילות - גם בתחום התימאטי וגם בתחום הבולאי. הכוונה לנדירות. הרי אחת השאלות החשובות בפיתוח היא האם נבחר החומר החשוב ביותר לתיעוד לנקודה תימאטית מסוימת. ד"ר ברגמן אינו רואה בכפילות מיוחדת זאת מגבלה. להיפך: זו דרך להבטיח שאינה לאיכות טובה של המוצגים.

ידע ומחקר בולאיים (20 נקודות)

באגף התימאטי יש לידע הבולאי שני פנים:

- הידע הבולאי הטהור.
- השימוש במידע תימאטי כדי לאתר את החומר הפילטלי המעולה ביותר האפשרי.

את הידע הבולאי ניתן להוכיח באמצעות:

- נוכחות כל סוגי הפריטים הבולאיים.
- שימוש מאוזן בפריטים (סרוס הבול, מהתקופה הקלאסית, פריטים מודרניים, מכל האיזורים הגיאוגרפיים וכו').
- מחקרים פילטליים מוגבלים בהיקף (תשניות עיקריות וחשובות של אותו פריט - כן, אך לא כל הוריאציות האפשריות כמו באיסוף המסורתי).

את הידע התימאטי-בולאי ניתן להוכיח באמצעות:

- הצגת חומר שטרם נחקר עבור נושא זה או שנחקר מעט.
- שימוש בחומר מתוך תחום איסוף פחות שכיח.
- שימוש בחומר שערכו התימאטי אינו מובן מאליו והאספן גילה אותו.

ככל שהקושי בהשגת החומר גדול יותר - החשיבות הפילטלית של התצוגה גדלה. הקריטריונים המפורטים יותר לצורך הערכה בסעיף זה הם:

20	סוגי החומר (בולאי)
10	שימוש מאוזן (בולאי)
20	מחקר (בולאי)
20	חומר (תימאטי)
10	תחום איסוף (תימאטי)
20	ערך שאינו מובן מאליו (תימאטי)

מצב החומר (10 נקודות) - מוערך על בסיס קריטריונים רגילים. כמובן, גם מעבר לבולים, ההתמחות חייבת להיות ברורות כדי להראות היטב את הנושא.

נדירות (18 נקודות)

גם הערכת הנדירות מתבססת על קריטריונים בולאיים מקובלים:

- גודל ההנפקה.
- הקושי ברכישת חומר ההנפקה.
- הצגת מסמכים ופריטים יוצאי דופן.
- הקושי לאתר את הפריט.

כאשר מציגים תשניות, הגהות דפוס, תרשימי בולים, בלוקים וכדומה - אלה צריכים להיות נדירים יותר מאשר הפריט המקורי, אחרת - אין אלה מעלים את רמת התצוגה. יש להמנע, תוך כדי מימוש השאיפה לנדירות, מכניסה למחקר בולאי מעמיק לשמו. עידון ההערכה בסעיף זה נעשה ע"י ד"ר ברגמן לפי משקל זהה לכל תת קריטריון:

25	גודל ההנפקה
25	קושי ברכישה
25	חומר יוצא דופן
25	קושי לאתר

מראה כללי (Presentation)

האפקט האסתטי הטוב ניתן להשגה ע"י סידור הכיתוב והחומר על דפי התצוגה המתאימים יש לשים לב בעת סידור החומר לנקודות הבאות:

- לא להגיע להעמסת יתר של דף.
- להגביל את השימוש באותו סוג חומר מסיבות של סימטריה, איזון הכיתוב, משמעות תימאטית מיוחדת, משמעות פילטלית מיוחדת.
- שימוש נכון בחלונות.
- נקודות תימאטיות שונות ניתן לתאר באמצעות אותו פריט, אבל במצב שונה (למשל, בול והדפס ניסוי שלו).
- חשוב להראות לא רק בולים, אלא גם מעטפות, אך מעטפות עם בולים השייכים למספר נושאים אינן מתאימות.

חכיתוב צריך להיות מינימלי. יש להמנע מחזרה על כותרות בולאיות או תימאסיות. ניתן להשתמש בצילומים לשם הצגת הצד האחורי של פריט בולאי, כאשר יש על צד זה מידע חשוב. יש אפשרות גם להשתמש במופוט ודיאגרמות, אך רק כיוצא מן הכלל ולשם הבנה טובה יותר של הפיתוח התימאטי. הן צריכות להיות פשוטות ויעילות, תוך שימוש בכיתוב מאד תמציתי.

תחליף ההערכה ע"י צוות השיפוט

- ד"ר ברגמן מציע (ונוהג בעצמו) לשפוט בהתבסס על מספר עקרונות:
- א. אין לשכוח שהתצוגה הינה פרי מאמצים של שנים רבות מצד האספן. מגיע לו שיעריכו את התצוגה שלו במלוא הרצינות האפשרית. מתחייב לכן שהשופטים יעשו הכנות בתחום התימאטי, שידברו שאין הם דנים את התצוגה, אלא מעריכים אותה. הם צריכים להפס את החיוב שנתצוגה ולא להתרכז במציאת השגיאות. בסה"כ - הכוונה היא להערכה "אנושית", מבלי לשכוח כי מדובר בתחרות.
 - ב. חייבים להשתמש בדף הערכה ע"פ השיטה השוויצרית החדשה: 5 נקודות בכל קריטריון, ואח"כ הפעלת גורם השקלול (המשקל היחסי של הקריטריון): -:

קריטריון	הערכת שופט	שקלול	סה"כ ניקוד
תוכנית	0 - 5	4	0 - 20
היקף תוכנית	0 - 5	1	0 - 5
פיתוח	0 - 5	5	0 - 25
ידע בולאי	0 - 5	4	0 - 20
מצב	0 - 5	2	0 - 10
נדירות	0 - 5	3	0 - 15
מראה כללי	0 - 5	1	0 - 5
סה"כ			0 - 100

- הנקודות מוענקות לפני שמחליטים על רמת המדליה, ותוך שימוש בקריטריוני משנה כפי שפורטו לעיל, על מנת שההערכה תהיה מבוססת ומדויקת ככל האפשר.
- ג. סדר ההערכה קבוע ומתחיל בהערכת המראה הכללי (סקירה כללית ראשונית של התצוגה כולה). אחרי זה מעיינים בתוכנית ומוודאים שאכן נעשה שימוש בה לאורך כל דפי התצוגה. רק מכאן ואילך - הכניסה לכל גורמי ההערכה.
 - ד. במקרה שיש לשופט ספקות, טוב יעשה אם יוועץ באנשים נוספים, גם מחוץ לחבר השופטים. הדבר הסוב ביותר הינו עבודת הערכה בצוות. הנקודות המוענקות ניתנות לפי הערכה מוחלטת, ואינן תלויות ברמת התערוכה (מקומית, ארצית, לאומית, בינלאומית). מקובל לעבוד גם עם חצאי נקודות ואפילו ריבועי נקודות (למשל 66% בהערכת קריטריון מסוים הם 3.25 נקודות וכו').
 - ה. לדף ההערכה יצורגו הערות השופטים כדי שהמציג יוכל לשפר את האוסף או לתקנו.

לסיכום מעיר ד"ר ברגמן שהערכת תצוגה תימאטית היא בוודאי מלאכה קשה, לא רק בשל הידיעות הנרחבות הנדרשות משופט, אלא גם בשל קוצר הזמן. הוא מציע לכל שופט שיעשה לו למנהג לבקר בתערוכות ולהעריך תצוגות כתרגול מבלי להיות בחבר השופטים.

תערוכת העורך:

בתערוכת באר-שבע 90 הוערכו ע"י השופטים 38 אוספים תימאטיים של מבוגרים בלבד. אם ננקי בחשבון רבע שעה זמן הערכה ממוצע לאוסף, הרי כבר מגיעים ל 9.5 שעות עבודה נטו לשופטים התימאטיים. האם באמת, אפילו כאשר משקיעים את מלוא רבע השעה, מסוגלים השופטים להעריך את התצוגות ע"פ כל הקריטריונים המפורטים ולתת ניקוד באופן מדויק כל כך? אין זה אלא טבעי שהשאלה הזאת תישאל ע"י כל הדיס, אך ראיתי את ד"ר ברגמן בפעולה - כמה דקות לפני תחילת הסימפוזיון - כאשר העריך כמה אוספים, במיוחד אלה שדורגו יחסית גבוה: תוך כ 2-3 דקות נתן ניקוד מפורט, בכל קריטריון, לכל תצוגה שסקר, אך לא נתן ניקוד לתתי-הקריטריונים בצפד. נראה לי ששופט מנוסה יכול להעריך אוסף בצורה הוגנת למרות מגבלות הזמן, אך אין זה סביר שיעשה לעצמו חשבונות כל כך מפורטים. יתכן שרוב הסבלאות לעיל טובות דווקא למציגים, ע"מ שיוכלו להעריך את עצמם ולהשתפר בהתאם.

"אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך מכזיב לצור ומצאתי זקן אחד ושאלתיו בשלום. אמרתי לו: פרנסתך במה היא? אמר לי: מחילזון".

סיפור תלמודי זה מתאר את אחד ממשאבי הטבע החשובים ביותר ממנו התפרנסו תושבי האיזור שבין דור בדרום וצור בצפון. בחופה הצפוני של ישראל התמקדה תעשיית צבעי הארגמן והתכלת שהופקו מחלזונות הארגמן. תעשייה זאת הייתה דומיננטית עד כדי כך שהאיזור כלו נקרא ע"ש הארגמן. חשם פיניקים ניגזר מחמילה חיוונית "פוניקס" שמשמעותו ארגמן, חשם כנען ניגזר מהמילה האכדית "כנע" שגם משמעותו ארגמן.

קיימת מחלוקת בין החוקרים לגבי מקור הפכת צבע הארגמן, יש הסוברים שצביעת הארגמן התפתחה באי כרתים בעוד אחרים מתבססים על פסוק מספר יחזקאל (פרק כז' פסוק ז') "תכלת וארגמן מאי אלישה" וקובעים את קפריסין כמקור הארגמן. כך או אחרת, אין כל ספק שצביעה בארגמן התפתחה בעיקר אצל הפיניקים. לפי האגדה הפיניקית התגלה צבע הארגמן ע"י הרקולס, האל של העיר צור. במהלך טיול עם כלבו לאורך שפת הים, הבחין הרקולס כי פיו של הכלב נצבע בצבע ארגמני בזהק לאחר שנטף מספר חלזונות שהיו מוטלים על החול. ניסיון לנקות את פי הכלב במטפחור, גילה לחרקולס שהחלזונות צובעים את הבד ומתקבל אריג ארגמני מרהיב ביופיו.

הארגמן נזכר בתנ"ך פעמים רבות יחד עם צבע נוסף - התכלת. גם מקורו של התכלת הוא מחילזון ופירסומו העיקרי בא עקב הצירוי לבני ישראל לצבוע פתיל תכלת בציצית הבגד. הפכת התכלת והצביעה בו היו מסורים לידי שבט זבולון.

HERCULES

בברכת משה לבני שבט זבולון נאמר "...ושפוני טמוני חול..." ומפרש התלמוד - זהו חילזון.

בדים צבועים בתכלת ובארגמן היו יקרים מאוד ורק העשירים והשליטים יכלו להתהדר בהם. התכלת והארגמן נזכרים בין החומרים מהם ניבנה המשכן. בין החומרים בהם עיטר אחשוראש המלך את ארמונו לרגל המשתה שערך נימנים "חור כרפס ותכלת אחוז בחבלי בוך וארגמן...", ובסוף מגילת אסתר מסופר כי "מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוך וארגמן..."

צבע החכלת שימש בעיקר את היהודים ואומנות צביעת החכלת אבדה כנראה עם חורבן בית שני. צביעת הארגמן לעומת זאת הלכה והתפתחה עקב הביקוש הרב. הרומאים חובבי המותרות הישקיעו כסף רב ברכישת בדים צבועים ארגמן והעשירו מאוד את הסוחרים הפיניקים. כדי להגן על הכלכלה הרומאית יזם יוליוס קיסר חוק שהפך את הארגמן לסמל שילסון. למעט סינסורים שהורשו לעטר את שולי הסוגה בפס ארגמן ומצביאים צבאיים שלבשו גלימת ארגמן בתהלוכות ניצחון, לא הורשה אף אדם פרט לקיסר לצבוע ולו חוט אחד מבגדו בארגמן. הקיסר אוגוסטוס אף החמיר את החוק וקבע שגם הקיסר עצמו ילבש את גלימת הארגמן רק בתהלוכות ניצחון. על בגד הארגמן כסמל מלוכה מסופר בנרית החדשה, כי החיילים הרומאיים התעללו בישו ולעגו לו לפני הוצאתו להורג "וילבישוהו ארגמן... ויחלו לברכו לאמור שלום לך מלך היהודים..." (מרכוס פרק ט"ו פסוק 17).

שולי הלבוש הרומי
הרישמי - הסוגה
עוטרו בפסי ארגמן

ספינות הסוחר הפיניקיות
הובילו את הארגמן לכל
נמלי הים התיכון.

הביזנטים, יורשי הרומאים, הפכו את תעשיית צבע הארגמן למונופול של המדינה. אריגי הצמר ובעיקר המשי הצבועים בארגמן היו קניינו של הקיסר והוענקו לבעלי תפקידים רישמיים באימפריה וכמתנות יקרות ערך לשליטים זרים. חשיבות הארגמן הניאה לידי כך שתוארו הרישמי של הקיסר הביזנטי היה "נולד בארגמן".

צבע הארגמן שמר על יוקרתו גם לאחר שתעשיית ייצור הארגמן מחלזונות נהרסה עם כיבוש ביזנטיון ע"י העותמנים. האפיפיור אינוצנטיוס הרביעי, אשר עמד בראש הכנסייה הקתולית בין השנים 1243 - 1254, קבע את צבע הארגמן כצבע מדיו של קרדינל ועל כומר שמונה לדרגת קרדינל אומרים שהוא "הועלה לארגמן". באומנות הציור נחשב הארגמן לצבע מלכותי ודי אם נזכור שלאורח מכובד פורשים שטיח אדום.

החל מהמאה ה-13 נקבע
צבע הארגמן כלבוש
הרישמי של אנשי כמורה
בעלי משרת קאדינל.

בעלי תפקיד רישמיים
באימפריה הביזנטית
נהגו ללבוש בגדי
ארגמן.

בדורות האחרונים התעורר עניין מהודש בנושא צבע התכלת וזאת במגמה לחדש את מצוות פתיל התכלת בציצית. הראשון שחקר בנושא היה רבי גרשון חנוך ליינר הידוע כרבי מראז'ין. בשנת 1887 פירסם ספר בו סקר את כל המקורות בהם נזכר צבע התכלת, ושנה לאחר מכן אף ערך מסע מעיירתו שבפולין אל נאפולי שבאיטליה ע"מ לנסות ולאתר יצור ימי שיתאים לתיאור שבמקורות. הרבי מראז'ין הגיע למסקנה שמקורה של התכלת הוא דיונון הרוקחים, וכאדם מעשי. הקים בביתו מעבדה כימית והצליח, לאחר ניסיונות מרובים להפיק צבע אותו זיהה כתכלת. ר' ליינר ציווה לחסידיו לחדש את מצוות פתיל התכלת בציצית וחסידיו ראז'ין נוהגים כך גם כיום.

דיונון הרוקחים מפריש למים ענן צבע כהה ע"מ להסתיר את עצמו מפני טורפים. מצבע זה הופקה דיו יקרה ששימשה את ציירי המאות 17-19 וכונתה "ספינה" (ע"ש הדיונון) מצבע זה הופק ע"י הרבי מראז'ין חומר צבע כחול כהה אותו זיהה כתכלת המקראית.

קביעתו של הרבי מראז'ין עוררה מחלוקת גדולה בקרב הקהילות היהודיות, ורבים קמו לערער על ככונות הזיהוי. רבה הראשי של אירלנד - הרב יצחק הלוי הרצוג (אביו של נשיא המדינה ולימים רבה הראשי של ארץ ישראל) חקר אף הוא את התכלת ולדעתו מקורה של התכלת בחלזונות מסוג סגולית. על מחקרו המקיף הוענק לו, בשנת 1920, תואר ד"ר מטעם אוניברסיטת לונדון.

החילוון מסוג סגולית חי בים התיכון בקבוצות כשהוא צף ע"פ המים בעזרת רפסודת בועות אוויר. רוח חזקה וים סוער מטילים לחוף לעיתים עשרות חלזונות כאלו. בהסתמך על מקור תלמודי האומר שחילוון התכלת הופיע פעם ב-70 שנה (ועל סימנים נוספים), קבע הרב הרצוג את הסגולית כחילוון ממנו הופקה התכלת. כיום ברור שזהו זיהוי מוטעה.

מחקרים חדשים, שפורסמו בשנים האחרונות ע"י הרב נורשטיין וע"י ד"ר שפנייר נוסים לקבוע, כי צבע התכלת מקורו בחלזונות הארגמון (כמו גם צבע הארגמן), וכי ההבדל בין הצבעים נובע מתהליך ייצור שונה. מממצאים ארכאולוגיים, כגון ממצאי מערות בר כוכבא, ניתן ללמוד כי צבע "התכלת" היה בכלל קרוב יותר לסגול. כך או אחרת, צבע התכלת הותיר את חותמו עמוק בתרבות היהודית - ויוכיח דגל מדינת ישראל.

חילוון מסוג ארגמון. מחקרים מודרניים גילו כי יש צורך ב-12,000 חלזונות ע"מ להפיק גרם אחד של חומר צבע.

סיכום דברי ד"ר אילן במפגש החברים מחוזש נובמבר

במפגש החברים שקיימנו במועדון האגודה התל אביבית בתאריך 27 נובמבר השתתפו למעלה מ-30 חברים. את הערב פתחנו בהיכרות בין הנוכחים ובחילופין של חומר בולאי, אך עיקר המפגש הוקדש להרצאתו של ד"ר עמנואל אילן בנושא "כיצד להשיג חומר בולאי".

ד"ר אילן - מבכירי השופטים התימאסיים בארץ - פתח את הרצאתו באומרו שהוא מבחין בין איסוף לבין תצוגה. האיסוף אינו כפוף לכללים מחייבים והאספן רשאי לכלול באוספו כל פריט שהוא. עם זאת, ד"ר אילן ממליץ לכל אספן לכלכל את צעדיו בתכונה, להתחשב כבר בשלבי האיסוף הראשוניים בכללים הבאים, ולבנות אוסף איכותי:

- מומלץ לאסוף רק חומר המתאים לתצוגה. בעקבות שאלת אחד המאזינים הודה ד"ר אילן כי יתכן וירכוש לאוסף הרפואה שלו מכתב הנושא את חתימת ידו של רופא מפורסם, אולם הדגיש כי יעשה זאת בידיעה ברורה שלא יוכל להציג חומר זה.

- יש להכין תוכנית של הנושא ולאסוף לפיה. איסוף לפי תוכנית יאפשר לתכנן איזה פריטים לרכוש ולאיה חלק של האוסף יש להקדיש את התקציב המוגבל.

- מומלץ מאוד להתחשב כבר למן ההתחלה במגבלות התקציב, ולתכנן את גבולות האוסף בהתאם. לדוגמה: נושא בעלי החיים מקיף אלפים רבים של בולים ופריטים אחרים, ומצוי מעבר ליכולתו הכספית של אספן ממוצע. הקטנת היקף האוסף תאפשר להכין אוסף מעמיק וטוב בתקציב סביר.

לאספן המתחיל ממליץ ד"ר אילן להשתתף בפעילות עמותה מקומית. החברות בארגון תאפשר לאספן להשיג מידע וחומר מחברים אחרים וכן תאפשר לו גישה לספרות בולאית בה יוכל להעזר.

נשאלת כמובן השאלה כיצד מאתרים את הפריטים השייכים לאוסף וכיצד משיגים חומר זה?

לבעלי הסבלנות ממליץ ד"ר אילן לעיין בקטלוג בולים עולמי ולחפש את הבולים המתאימים לתחום האיסוף. גם לחומר בולאי אחר, כגון כלילים, יש קטלוגים, אולם בהם איתור החומר אינו מובטח מכיוון שהקטלוג מתאר לרוב רק את הבול המודפס ע"ג הכליל בעוד שחומר תימאסי עשוי להימצא גם בציורים או בכתובות שמכיל הכליל.

באשר למקורות בהם ניתן להשיג חומר בולאי, מציע ד"ר אילן לפנות גם למקורות בארץ וגם למקורות בחו"ל. לא משנה עד כמה טוב השרות מכל מקור, תמיד ישנה אפשרות להשיג חומר נוסף מהמקור המשלים.

בארץ

המקור העיקרי הוא סוחרים הבולים. מומלץ ללכת למספר סוחרים ולעיין בחומר המצוי ברשותם. ניתן גם להתקשר עם סוחר המתמחה בתימאסיה, להרשם כמנוי על הנושא אותו אוספים ולהנות מאספקה שוטפת של בולים חדשים המונפקים בעולם.

בארץ נערכות בכל שנה מספר מכירות פומביות. חלקן עם דגש על חומר תימאסי אולם גם באחרות ניתן למצא פריטים מתאימים. במכירות פומביות ניתן להשיג פריטים מיוחדים ונדירים ולעיתים אף ניתן לרכוש אוספים שלמים.

מומלץ מאוד לבקר בתערוכות הבולים המתקיימות בכל שנה. מעיון במוצגים ניתן לקבל רעיונות כיצד לארגן את האוסף הפרטי, וניתן לאתר פריטים מיוחדים השייכים לתחום האיסוף. המפגש עם אספנים אחרים מאפשר לקשור קשרים מועילים ואין לשכוח את פעילות המסחר המתנהלת במקום.

בחו"ל

ד"ר אילן מציע להרשם לאגודה התימאסית האמריקאית (A.T.A.) שהיא האגודה התימאסית הגדולה בעולם וחברים בה למעלה מ-50 אלף אספנים מכל העולם. ביטאון האגודה מספק מידע על בולים חדשים ומכיל פרסומות של סוחרים בולים מהעולם כולו. האגודה מוציאה לאור ספרי עזר, הנמכרים לחברים בהנחה, ומספקת שירותים נוספים כגון: שירותי תרגום, ביוגרפיות על אישים, קשר לחוגים מתמחים בתחומים שונים ועוד.

בעולם יש מאות סוחרים בולים מהם ניתן לרכוש חומר בולאי חדש וישן, על בסיס הזמנה קבועה או ע"פ רשימות מזדמנות. בכל מקרה מומלץ לבחון את כדאיות הרכישה בחו"ל לאור הוצאות הדואר ורכישת מסבע החוף הכרוכות בכך, אל מול רכישה מסוחר ישראלי.

לדעת ד"ר אילן כדאי ליצור קשר עם אגודות בחו"ל המוציאות קטלוגים תימאסיים. יש סוחרים המקיימים מכירות פומביות המתמחות בחותמות תימאסיות. המכירות הטובות ביותר בתחום זה מאורגנות ע"י:

1. HAGEDORN, Postfach 1106, D-6250 Limburg, GERMANY
2. CHRISTIAN WAPLER, Postfach 303769, 1000 Berlin 90, GERMANY
3. ROIDL, Haseberg 21, D-5431 Herschbach/ovw, GERMANY
4. KLAUS PIEPER, Ermlandstrasse 2, D-3004 Iserhagen 2, GERMANY

המשך הרצאתו של ד"ר אילן - על הדרוג האיכותי של סיפוסים חומר שונים - בפעם הבאה.

בתערוכה ב"ש 90 השתתפו בתחרות 118 אוספים, מתוכם 70 תימאסיים (כולל נוער). האוספים התימאסיים אמנם שלטו בכיפה, אך חלקם במדליות הגבוהות היה קטן ביותר:-

אגף	זהב G	מוזהב גדול LV	מוזהב V	כסף גדול LS	כסף S	ארד מוכסף SB	ארד B	דיפל' DI	סה"כ
תימאסיקה		3	2	3	6	10	13	1	38
מסורתית	1	7	2	2	5	4	5		26
תולדות הדואר		4	4	2	3		2		15
דואר אויר		1		1					2
גלויות מירב						1	1		2
נוער		3		10	6	10	5	1	35
סה"כ	1	18	8	18	20	25	26	2	118

ע"פ תקנון התערוכות בישראל (פרסום ההתאחדות - מרץ 87) נדרשת רמת מדליה של כסף לפחות כדי שהאוסף יוכל להשתתף בתערוכה לאומית. ע"פ חתך זה בולטים עוד יותר ההישגים הנמוכים של האוספים התימאסיים בקרב המציגים המבוגרים:

סוג התצוגה	סה"כ אוספים	כסף ומעלה ('=לאומי')	מתחת לכסף ('=ארצי')
תימאסי (מבוגרים)	38	37%	63%
יתר (מבוגרים)	45	71%	29%

בניתוח מפורט עוד יותר - מבין 18 האוספים התימאסיים שהתחילו את התחרות ברמה הלאומית - 6 הורדו לרמה הארצית. מקרב 20 האוספים שהתקבלו לתחרות ברמה הארצית - אף לא אוסף אחד זכה לעלות לרמה הלאומית. 22 אוספים תימאסיים הוצגו לא רק בבאר-שבע, אלא גם בתערוכה "עצמאות 40" (ירושלים 1988). להלן השוואת תוצאות השיפוט:

ב"ש-י	G	L V	V	L S	S	S B	B
G							
LV	1						
V		1					
LS			1				1
S				1			
SB					1		2
B						1	2

מתחת לאלכסון (ירדו בהערכה) נמצאים 12 אוספים (55 אחוז), מעל לאלכסון (עלו בהערכה) - 4 אוספים (18 אחוז) ואילו יתרת 27 האחוזים לא שינו את מקומם.

ניתן לסכם את תמונת המצב של המציגים התימאסיים המבוגרים כך:-
א. התימאסיקה זכתה לרמת המדליות הנמוכה ביותר, בהשוואה ליתר אגפי התערוכה.
ב. מציגים חדשים בב"ש 90 לא הצליחו לעבור את מחסום הרמה הלאומית.

ג. מתערכות י-88 ועד ב"ש 90 - רוב התצוגות לא רק שלא שופר דירוגם, אלא אף הורדו ברמה או שתיים. אותה מגמה ניכרת גם מהשוואת הדירוג של מספר אוספים שהוצגו גם בחו"ל, וכנראה נכונה גם לגבי תצוגות מסורתיות.

מוכן שתוצאות אלו אינן יכולות להשאיר את אגודתינו התימאטית הצעירה - אדישה. מתחייב מאמץ לשיפור הרמה לקראת חיפה 91 ובמיוחד לקראת תערוכת ת"א 92 - התערוכה התימאטית הלאומית הבלעדית הראשונה (בהשתתפות בינלאומית). לאחריה, בשנת 93, צפויה התערוכה הבינלאומית-האירופית הראשונה (ענקית) - גם היא בתל אביב. הצעד הראשון בניסיון לשפר את הרמה והידע כבר נעשה - ראה בניסיון זה את ההודעה על הסמינר למציגים.

+++++

מה חדש בתימאטיקה באירופה? - מדברי חברנו לביא בלאו בפני עמותת ח"א נוב' 90.

אירופה המערבית היתה תמיד מרכז התימאטיקה העולמית, אך בשנים האחרונות החעורה התימאטיקה גם במזרח אסיה. כאשר היפנים החלו לרכוש אוספים מסורתיים המהירים עלו השמימה, זה עומד לקרות גם עם אוספים תימאטיים, אך רק כאלה שהושקעה בהם עבודת מחקר רבה. אוסף תימאטי טוב, ברמת מדלית זהב, הוא אוסף שמלבד חומר בולאי יש בו גם רעיון ומסר. עברו הזמנים שמספיק היה לאגור חומר על תערוכות בולים או אולימפיאדות, למשל, ולארגנם בסדר כרונולוגי פשוט. באירופה נוטל כבר לפני חמש שנים סוג האיסוף התחרותי שהיה מכונה "תימאטי תיעודי", והאוספים התימאטיים היחידים המשתתפים בתחרות הם אלה הרעיוניים, המספרים סיפור. מר בלאו ציין כי קיימת נסיה להציג, באוספים תימאטיים, נושאים הקשורים לסביבה הקרובה, וכי צר לו על כך שזרם חדש זה טרם הגיע אלינו, ואין פוגשים אוספים כגון "מעמרות קומראן לירושלים", "הר הבית מול הר גריזים", "ממלכת הצלבנים", "נפוליאון בעכו", "שיר השירים", "4 ימות לא"י", "הורדוס האדריכל". אפשרויות מעניינות ביותר טמונות בכל אחד מהאוספים הנ"ל - אך הקהל הגדול של אספני היודאיקה הישראלים אינו נוטה להתמודד עם אתגר זה, וחבל!

+++++

TEL-AVIV STAMP Co.
YACOV TSACHOR
בולי חל-אביב
מכירות פומביות
MAIL AUCTION Of
HOLYLAND, JUDAIC AND ISRAEL
PHILATELIA

Illustrated Catalogue Free Upon Request
NEXT AUCTION SCHEDULED
FOR 30 JAN 91
POSTAL ADDRESS: P.O.BOX 16218,
TEL-AVIV, ISRAEL
TELEPHONE: 03-226294
(EVENINGS ISRAEL TIME)
FAX: 03-623010 EXTENSION 5709

הצעות חילופין

Yordan P. Yordanov
Luben Garavelov 35
3200 Byala Slatina
BULGARIA
מציע בולגריה והגוש הקומוניסטי תמורת
נושאים שונים - מעטפות יום ראשון
וגלויות מירב, ע"ב Yvert או Michel

Leung Kwok Poi
B4/20F Flora Garden
50 Cloud View Road
North Point, HONG KONG
מציע להחלפה ע"ב קטלוגי או אחר, מספר
סדרות ממושבות בריטיות, בד"כ חי וצומח.
נאנגלית.

Georgi Mugrev
27 July 18
9000 Varna
BULGARIA
יכול לשלוח את כל החומר הבולאי
הבולגרי וחלק מהוצאות הגוש
הקומוניסטי. מחפש בולים מכל העולם
בסדרת נושאים ספציפית אך ארוכה. רק
בולים לא חתומים. אנגלית.

שירותי ספרייה

כ- 40 חברים פנו עד כה פעם או יותר לקבלת רשימות ביבליוגרפיות, צילומי מאמרים, וספרים תימאטיים. הוכח עד כה שאפילו מציגים מנוסים שפנו קיבלו מידע מועיל.

נא לצרף מעטפה מבוטלת לחשובה. מחיר כל דף צילום 30 א"ג. הספרים יושאלו תמורת דמי המשלוח. הכתובת: טיבי יניב, ת"ז 2232, בת ים 59121.

להלן מספר מאמרים מומלצים שניתן לקבל צילומים שלהם:

"Le Tramvays", La Philatelie Francaise (1990 Feb.)

"החשמליות", בצרפתית. המשך מחקר על כל החומר הבולאי הקיים בנושא, עשרות חותמות מצולמות. חלק ממחקר בהמשכים. 4 עמודים.

"Les obliterations Mycologiques", La P.F. (1990 Feb.)

מחקר (חלק מסדרה) על חותמות בנושא פטריות, צילומי כ- 40 חותמות מכל הסוגים מאיטליה, צרפת וספרד. 2 עמודים. בצרפתית.

"Bird Stamps - The Top Ten" - Stamp Magazine (1988 July)

המחברת בוחרת 10 בולי הציפורים המוצלחים ביותר לדעתה, מתוך אלפי בולים המתארים ציפורים. זאת על בסיס 7 קריטריונים. 2 עמודים. באנגלית.

"Geopolitique - Quand le Timbre Brouille les Cartes", Timbroscopie (1990 Sep)

"גיאופוליטיקה - כאשר הבולים מעזזעים את המפות". מאבק הגבולות על גבי בולים: מיקום תעלה פנמה, וויכוח בוליביה-פרגוואי על נהר הצ'אקו, גבול האיטי-הרפובליקה הדומיניקנית ועוד טעויות מכוונות של מפות על בולים. 5 עמודים. בצרפתית.

"Jules Verne: Prophet", Topical Time (1990 Oct.)

מאמר קצר על סופר המדע-בדיוני המפורסם ביותר מלורד ברשימת כל הבולים שהופיעו לכבודו ולכבוד ספריו. (מספרי סקוט). 3 עמודים. באנגלית.

"Exhibiting a Thematic Collection", The Philatelic Exhibitor (Vol. 1.1)

המחברת {מרי-אן אוונס} עונה על השאלה "כיצד להרכיב אוסף תימאטי לתצוגה בפעם הראשונה?". 3 עמודים. באנגלית.

חותמות מיוחדות - התווספו לספרייה מספר קטלוגים של חותמות מכמה ארצות. (רומניה

מודרניות - דפים בהמשכים מתוך הירחון שלהם, פורטוגל - כל החותמות עד 1983,

ספרד - חותמות מצוירות, איטליה - חותמות מכונה תעמולתיות). אם יהיה מספיק

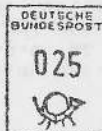
ביקוש ניתן יהיה לארגן את החותמות בכל ארץ לפי נושאים. עד אז ניתן לקבל

צילומים לפי ארץ ותקופה, ולא לפי נושאים. (סה"כ מדובר במאות דפים).

האגודה התימאטית הגרמנית לסרטים - קולנוע - טלוויזיה

חברנו לביא בלאו העביר לנו מידע אודות קבוצה תימאטית חדשה שקמה בגרמניה בתחילת 1988. האגודה נועדה לאלו המעוניינים בהסטוריה של הסרטים, כולל מערבוניים, בלשים, מדע-בדיוני, דוקומנטרי וכו', במאי קולנוע, אולפנים, הסכניקה של הכנת הסרטים, אמצעים וויזואליים וכדומה. מבחינת החומר הבולאי עוסקת האגודה, כמובן, בכל מגוון החומר. היא מפרסמת 3 פעמים בשנה בטאון בשם "Filmphila - Report" בגרמנית. האגודה מזמינה אספנים מכל העולם להצטרף. דמי חבר שנתיים (כולל הביטאון) הם 30 מרק גרמני. הכתובת:

Johan von Soeren, Penzold str. 2, 8520 Erlangen, GERMANY

חותמת מכונה - פרסומת לסרט עם ריטה היוררת וגלן פורד

מור-יוסף משה מאחל כל טוב לאגודה. הוא אוסף מאז גיל 13 וקרוב לחצי יובל. לא רק בולים אלא גם כתיבי יד נדירים מהדור וסביבתה, גלויות מצוריות של איי ועוד. למרות שאיננו דווקא אספן תימאטי - קרא בענין רב על נושאי האיסוף של כל חבר וחבר - כי הוא רוכש כבוד לכל בול ובול.

טאבור תאודור מבקש שבפגישות הבאות נשתמש במקרן שקפים בעת ההרצאות. היה אוהב לשמוע הרצאות בסגנון מאמרי תימאטיאון כמו "קונכיות כסמל דתי". הרצאות מסוג זה קלות יותר, פותחות אופקים חדשים ומעשירות את הידע הכללי (ולא רק את הידע הבולאי). הוא סבור שסוג זה של הרצאות יספק במיוחד את האספנים שאינם מעוניינים להציג.

תאודור ממליץ לאספני שחמט להרשם ל-COSSU-(Chess on Stamps Study Unit), המפרסם בסטון 4 פעמים בשנה, והמעדכן באופן שוטף את רשימת הבולים, חותמות וסינדרלה בנושא שחמט, ומארגן גם מכירות בין חבריו. דמי חבר שנתיים הם 11 דולר. ההרשמה Mrs. A. M. Kaenon, 7624 County Road #153, Interlaken, NY 14847, U.S.A. דרך:

רוכמן בוריס מבקש לקבל מידע על חותמות מיוחדות לרגל תערוכות ציורים שמתקיימות בארץ ובחו"ל. מי יכול לסייע?

ד"ר אבינועם צברי כותב: "אני נשוי לבחורה שהוריה עלו מפולין וצ'כוסלובקיה ולנו שלושה ילדים בריאים (שחלקם פולנים וחלקם תימנים לפי הצבע ולפי האופי). ילדי קשורים לסבים ולסבתות וע"מ לקשור אותם יותר אני עוסק בזמני הפנוי בפורש (מחשור הפולני-צ'כי ועד השורש התימני). בכוונתי לאסוף בולים הקשורים ליהדות (תימן-פולין-צ'כיה) וכן כל הבולים של תימן (מקום הולדתו של אבי ז"ל)". בשמי, כעורך - ואני סבוח שגם בשם כל חברי איל"ת - בהצלחה! כאשר מידי שנה מופיעים כעשרת אלפים בולים חדשים בעולם כולו, נאלץ כל אספן להגביל עצמו בדרך כלשהי. כאשר נוסחת ההגבלה נחמדה כל כך וקשורה בגיבוש כל המשפחה, מתווסף לסיפוק האיסוף מימד נוסף. מומלץ שלא להסתפק באיסוף לפי קטלוג, אלא לבנות את האוסף סביב סיפורי החיים האמיתיים של הסבים והסבתות, ההורים והילדים. אם למשל האב היה צורך בתימן, כמה מעניין יכול להיות חיפוש חומר בולאי (ובסוף שהוא קיים) על המקצוע ועל הפציה דתית, עממיים ואמנותיים בסגנון תימני, כלי עבודה, ומקומות מפורסמים הקשורים בכך בתימן. באופן דומה ניתן לספל בהיסטוריה היהודית הכללית והפרסית של אגף המשפחה הפולני-צ'כי. כיצד עלו שני אגפי המשפחה ארצה (הדרך, אמצעי התחבורה), השנים הראשונות בארץ, העיסוקים, לימודי הרפואה של אבי המשפחה - גם הם ניתנים לתיאור בולאי. כך יתווסף לתחביב גם מימד אינטלקטואלי וגם מימד חינוכי ויצירתי עבור הילדים. ההרחבה לבוא ישראל ולבולים לרוונטיים מכל העולם אינה חייבת להכביד על התקציב, להיפך, זה יכול לבוא ע"ח וויתור על איסוף כל בולי תימן או כל בולי פולין-צ'כיה.

ריקדרו בנימין מספר על אוספו. "הכל התחיל מאלבום ישן של אבי ז"ל עם בולים מתקופת מלחמת העולם הראשונה והתקופה הסוערת שאחריה: בולי צ'כיה, ממל, שלזיה וכדומה. מאז החלטתי להמשיך לאסוף את הבולים מכל מדינה שמעידים על שינוי סטטוס (מושב שהפכה למדינה עצמאית, חלוקת מדינה, מדינה ששינתה שם וכו'). זמן רב בניתי את האוסף כוון זה, אולם קיננה בי ההרגשה שחסר איזה המשך הגיוני. למשל, אם יש בול מאיזור הסאר בין שתי מלחמות העולם, מתבקש לידו - להשלמת הסיפור - בול של הרייך השלישי שהכיתוב בו אומר 'חבל הסאר חזר למולדת'. קריאה בתימאטאון הביאה אותי להרהור מזורו ומחודש".

אוסף כזה יכול להתפתח לאוסף נהדר. אין סיבה להצטמצם לבולים. מאוד מעניינים יכולים להיות מכתבים מהתקופה המעידים גם בסימונים ובחותמות השונות שעליהם על השינויים הפוליטיים. אפשר לתעד את הסיפור של התגבשות הגבולות הלאומיים של אירופה, למשל אחרי הסכם ורסאי, ע"י הוספת חומר בולאי הנוגע לאישי התקופה, למשאלים, להסכמים הבינלאומיים שקבעו את הגבולות וכך הלאה. אפשר להעמיק את האוסף כמדרגם, תוך צמצום לאיזור, לתקופה, לסוגים מסויימים של ארועים המביאים לשינויים גיאופוליטיים ועוד. כך האיסוף יהיה עוד יותר מעניין ומספק מבחינה אינטלקטואלית.

זהר חגי סבור שישנם עוד הרבה אספנים שטרם שמעו על איל"ת. הוא מציע לפרסם את האגודה בעיתוני הערב, למרות העלות.

בכמן מיכה מוטרד משורה בעיות. כאספן מעטפות יום ראשון בלבד (בנושא החי והצומח) איננו יכול להציג את אוספו בתערוכות. הוא מעיר שלאור מקרי שיפוט לא הוגן בארץ ובחו"ל - עליהם שמע ממציגים אחרים - אולי מוטב בכלל לא להציג. (הערת: עדויות שבשמועה אינן ראיות בד"כ לפירסום, אך קיום ההרגשה על נוקשות יתרה של הכללים ועל בעיות בשיפוט, אמיתיות או מדומות, אך בקרב האספנים הוותיקים והמנוסים - חשובה לפרסום). בעיה אחרת היא המחיר הגבוה של קטלוגים. מיכה מציע לאספנים להצטייד בקטלוגים בסיוע חברים מחו"ל ומטיילים שם. ולסיים אזהרה: עפ"י נסיונו הרבה בולים עדכניים מהומניה ופולין מודפסים בצבע היורד במים.

שפירא משולם שלח למערכת חידון מעניין על בולי ישראל שהתפרסם בעיתונות. החידון חובר ע"י עמירם חרלף, גם הוא חבר איל"ת. נשמח לקבל ממנו דבר מה לפרסום גם בחימאטאון.

ד"ר פואה אליהו מחבר ה: - Israel Meter Postage Stamps, 1988 Catalog הוציא זה עתה תוספת 1991 לקטלוג שלו (שניהם ניתנים להשאלה מהספריה). למגינת ליבם של האספנים התימאטיים, ולמרות המחקר המאוד יסודי שהושקע בקטלוג, אין הוא דן בצד הציורי של חותמות המכונה, שהוא היחידי כמעט המעניין אותנו. ד"ר פואה הבטיח להעביר לפרסום בתימאטאון מאמר שישלים את החסר. נשמח מאוד לפרסם. (למיטב ידיעתי לא קיים קטלוג כלשהו המכסה תחום זה, פרט לקטלוג גרמני מאוד לא מעודכן).

הבעת תודה - לד"ר פייבל הדי שחרם 30 ש"ח לאגודה - סכום שימשש לקניית ספרות תימאטית להשאלה לחברים, לרמן ראוּל שחרם גיליון מזכרת בערך קטלוגי של 300 מרק, לכרמלי יחזקאל ("מועדון אילת") שחרם מספר כיתבי עת, לאלגרוד סטיוארט שטייע בצילומים ובהפקת ISRATHEM, ותודה מיוחדת לאליעזר שרף על עיצוב עמוד השער והדפסת הביטאונים שלנו.

התקבלו מאמרים מאת: מועלם אלי ("עולם החי הפרהיסטורי"), הנס ברון ("גישה חדשה לאיסוף והצגת כלילי דואר"), הרפז עמי ("מדריך - סיפורי עם ואגדות").

+++++

הצעות נוספות ללוגו
עבור תימאטאון או ISRATHEM

ההצעות נמסרו לי ביז בפגישה שנערכה בת"א. לצערי לא זכור לי מי מסר את הציורים הנאים. המעצב מתבקש להזדהות. העורך.

כרטיסי טלפון שהוצאו ע"י דואר צרפת
(חומר דוארי המתאים גם לתצוגה)

הצייר המפורסם ון-גוך נפטר בשנת 1890. לציון 100 שנה למותו הופיע בצרפת כרטיס טלפון עם ציורו המפורסם של דיוקנו העצמי. (הכרטיס מתאים ל 50 שיחות טלפון ויצא בשתי גירסאות - מתומן לא סגור לעומת ריבוע לא סגור). גם בהולנד - מולדתו - הופיעו 4 כרטיסים עם פרטים מציוריו וקטעי מכתביו לאחר ואימו.

חברי האגודה הישראלית לבולאות תימאטית

לפי טפסי ההצטרפות שהתקבלו עד יום 31.12.90. כתובות ונושאי איסוף רשומים רק לחברים שחתמו על היתר הפרסום בטופס.
חברים המעוניינים להוסיף או לשנות פרטים מתבקשים לפנות לעורך.

חברים חדשים

האנשים ששמותיהם רשומים להלן ביקשו להצטרף לאגודה הישראלית לבולאות תימאטית. כל המתנגד להצטרפותו של אדם מסוים כחבר באגודה, מתבקש להודיע על כך בכתב לוועד האגודה.

אדלר מרדכי, ליונל ווטסון 9, חיפה 34751. איתוד אירופה, אומנות.
אלרון יוסף, ירושלים.
אפרת צבי, לה גרדיה 60, ת"א 67313. תנ"ך, החי במקרא, יחסי ישראל-ערב.
ארז רן, ז'בוטינסקי 138 א', ת"א 82991. שח, אחיות, סירות חתירה, צופים.
אשכנזי יוסף, חיפה.
באן אליעזר, עצמון 4, רמת השרון 47283. אומנות.
בכמן מיכה, אז"ר 5, כפר סבא 44401. מעספות יום ראשון וכרטיסי מירב בעיקר בנושא החי והצומח.

ד"ר בן ראובן אברהם, רמת השרון.
ד"ר גביש דב, המחלקה לגיאוגרפיה, האוניברסיטה העברית, י-ם 91905. מפות.
ד"ר גוטליב משה, יהודה הנשיא 19, הרצליה 46448. תוכים, אלמוגים, חתולים, כלבים.
דיזני, סוסים, ידיים.

גפן יעקב, ת"א.

גדרת רמי, בילו 6, כפר סבא 44447. אתלטיקה קלה, שויץ, אוסטריה, צרפת, גרמניה.
וויס אלכס, מאפו 22, ת"א 63434. מוסיקה.
זהר חגי, חסכון א' 77 א' אפרידר, אשקלון 78337. הסטוריה צבאית.
יבולונקה יעקב, גבעתיים.

יערי ישראל, טריש 11, ת"א 89860. שחמט, יהודים על בולים.
כהן מאיר-מרשל, ת"ד 181, ראשל"צ 75101. רומניה קלאסית, חולדות הדואר ראשל"צ.
רפואה ווטרינרית, יום הבול בארצות אירופה.

כוכב צבי, ת"ד 3455, חיפה 31034. בעלי חיים, ספורט, כלי תחבורה.
כץ אמציה, ת"ד 2074, רחובות 76120. מוסיקה.

לואיס שמואל, הרצליה.

לויין ברנרה, מצפה הר חלוץ.

לויין יריב, ירושלים.

ליבוניץ אברהם, ת"ד 9200, חיפה 31092. יובלות בולים, אוסטרו-הונגריה.

ד"ר מגר יהושע, אסתרם 44, ראש פינה 12000. מחקר, הדרכה ועבודת האדמה בחקלאות מוסקוביץ יהושע, ח. לבנון 95, ת"א 69345. אישים פוליטיים.

מועלם אליהו, בר יוחאי 101/49, ירושלים 93345. פרהיסטוריה, פרימטים (קופים), מחלות טרופיות.

מור-יוסף משה, ת"ד 9044, ירושלים. כל העולם פרט לגוש הקומוניסטי, כתבי יד של הודו והסביבה, גלויות ברכה א"י, חומר יודאיקה לא בולאי.

ד"ר ניר עמוס, ת"ד 1829, רמת השרון 47117. ילדים וציורי ילדים (פרס לקשור בנצרות).

סגל יעקב, הנשיא ס, עפולה. מטוסים, אופטיקה, מכונות.

סמולר לאו, נתניה.

עמר סימון, ת"ד 551, נצרת עילית 17105. אוניות, סכרים, פרסום, שגיאות תכן, צרפת, אלג'יר עד 1961.

ד"ר פורסטני יצחק, ויצמן 45, נתניה 42250. ישראל, ארה"ב, רופאים.

ד"ר פייבל הוי, הרצל 38, ראשל"צ 75271. צלב אדום, רפואה, תולדות הדואר רומניה.

ד"ר צברי אבינועם, ת"ד 8620, עפולה 18100. יהדות בתלון פולין וצ'כיה.

ד"ר קובץ ישעיהו, כצלמון 126, גבעתיים 59273. חקלאות, F.A.O., יום המזון.

הבינ"ל, נפט, בולי אומות, מפות.

קופלר תדי, הפתם 2, בח ים 59485. יודאיקה, שואה.

קלו שאול, ת"ד 315, בת ים. תערוכות בולים, omnibus, חיות, איסליה, אנגליה.

רוזנברג פנחס, חיפה.

רויטמן משה, האילנות 3/6, כפר סבא 44505. שחמט. אולימפיאדות.

ריקרוו בנימין, בית חורון.

רם רן, באר שבע.
 רתם רפי, ת"ד 504, עומר 84965. בוטניקה, פירות.
 שורץ יוחנן, שרת 30, ת"א 62092. תנ"ך, תרגומיו ומדפסיו, בתי כנסת, יהדות.
 שורץ פאול, ב"ש.
 ד"ר שול אדלברט, חולון.
 שומאלי יעקב, נוה יהושע 27, רמת גן 52251. יודאיקה, בולאות, חלל.
 שליט אורי, ת"א.
 שפירא משולם, ת"ד 7547, רמת גן. ספורט, שחמט.
 שרבו אנדרי ראדו, ת"ד 13135, ירושלים 91131. אסטרונומיה, תולדות המדע, אחר.

תיקונים ועדכונים

אברהם רון מבקש להודיע שהוא אוסף רק נושא הרכבות. כל השאר שפורט ליד שמו (בולי הכנסה, מקומיים, סינדרלה, גלויות מירב) מתייחס לסוגי החומר בנושא הרכבות. מצטערים על אי ההבנה.
 אליהו הררי: הכתובת הנכונה היא ת"ד 26107, ת"א 61260.
 ראול לרמן: כתובת - ת"ד 1106, כפר סבא 44110.
 בוריס רוכמן: כתובת - ת"ד 39221, ראשל"צ 75292.
 אהרון רוטמן: ת"ד 4733, חיפה 31047. מר רוטמן אוסף רכבות.
 אנו מתנצלים בפני משה נבות מפרדס חנה וצבי צילקר מאשדוד (ראש העיר) על השיבוש שנפל בשמותיהם.

+++++

מתוך Michel Rundschau 1/91

כמדי שנה, מפרסם ירחון מיכל את סיכום הוצאות הבולים של כל העולם והפעם לשנת 1989. 237 ישויות הנפיקו 8654 בולים ו 1061 גליונות זיכרון (פריטים שקוטלגו ע"י מיכל) - בערך קטלוגי כולל של כ-34,500 מרקים גרמניים. היקף הבולים זהה כמעט להיקף של 1988, אך בגליונות הזכרון חל גידול של כ-28 אחוז (40 אחוז מול 1987). הערך הקטלוגי תפח ב-24 אחוז (14 אחוז בהשוואה ל 1987). לגבי ישראל: הערך הנקוב כמעט הוכפל (מ 27 מרק ל 51 מרק), וכך הערך הקטלוגי (מ 54 ל 102). לא פלא שישראל "עלתה" מהמקום המכובד ה-141 (לפי ערך קטלוגי), בין קנדה לאוסטריה, למקום 77 המפוקפק בין אי הבתולה וזאיר.

גייס עוז חבר לאגודה

קנה אצל המפרסמים באיל"ת

1. Trevor J. Fray, Masonic Philately Vol 5, (1988) 66 pp
Harry Hayes (publisher), 11 Chatsworth Drive, Towthorpe Road,
Haxby, York YO3 8QS Gr. Britain
החל מרקע התנועה של הבונים החופשיים ומסורותיה, דרך רשימת האישים, הכנסיות, הסכמים והסמלים. ועכשיו (כרך 5) גם מלכים וגבירותיהם. כל כרך £5. להשיג מהכתובת המפורסת למעלה.

2. Dr. J.F. Whitney, Collect British Postmarks (1990) 324 pp
S.G. Publications, Parkside, Hants, BH24 3SH Gr. Britain
חותמות פרה-פילטליות (כולל Bishop Marks) וסימוני דואר במגוון הרחב ביותר, חותמות רגילות - הכל עם מחירים. לחותמות המכונה, חותמות הזיכרון וחותמות פרסומיות קבועות - פרק נפרד, אך ללא מחירים. גם חותמות רכבת, שירותים ימיים, מחנות צבא וכו'. ביבליוגרפיה ופרסומות £4 + £3.5 דואר.

3. הוצאה לאור שוויצרית הפיקה זה עתה 4 ספרים תימאטיים בגרמנית. מעטים יחסית מבין חברי איל"ת קוראים גרמנית, אך לאור החשיבות הרבה של ספרים אלה - יש מקום להזכירם.

H.W. Bosserhoff, Motiv-Philatelie - Vol 1 - Das Sammelgut Fur den Motivsammler 440 pp

וכרך שני כנ"ל:

Ausarbeitung einer Motivsammlung und Ausstellungreglement 350pp
הכרך הון בחומר הבולאי של האספן התימאטי מכסה את כל המגוון האפשרי של החומר הממאים לתצוגה תימאטית, עם מעל 400 איורים. החלק השני דן בהכנת תצוגה תימאטית ובתכנונים לתצוגה. המחבר הינו יו"ר אגודת האספנים התימאטיים הגרמנית, חבר בוועדת פי"פ לתימאטיקה, מציג וסופס בינלאומי. הספר חובר בשיתוף עם מומחים נוספים וחלקים ממנו כבר פורסמו ב "DBZ" - העתון הבולאי הנודע בגרמניה. מחיר כל כרך - FR 56/DM 66 + דואר. (ניתן לרכוש גם בנפרד).

W. Lange, Das Internationale Rote Kreuz im Spiegel der Philatelie, 250 pp
אספן הצלב האדום ימצא בספר את כל המידע אודות תולדות האירגון, המבנה והאישים. המחבר הינו יו"ר האגודה התימאטית "צלב אדום" ונותן את הרשימה השלמה של בולים, גליונות מזכרת, כלילים וכו'. הפרסומת מדגישה במיוחד את האכזות המעולה של כ 200 הצילומים שבספר. מחיר: FR 36/DM 42 ודואר.

K.H. Florian, Arktis - Praktische Einfuhrung in die Polarphilatelie, 64 pp
"מבוא פרקטי לבולאות הקטבים" עם תולדות התפתחות הדואר של האומות הארקטיות ועצות לאספן, כמו מכתבים לדוגמא באנגלית ורוסית. מחיר: FR 18/DM 21 ודואר.

כתובת ההוצאה ל 4 הספרים הנ"ל:

Insider-Verlag, Postfach 185, In den Neumatten 2, CH-4125 Riehen 2, SWITZERLAND

4. Iwao Izumi, Dance Stamps of the World, 120 pp
מכסה מעל 3000 בולים בנושא הריקודים. בערך \$ 45

5. N.J. Collins and others, Overland Mail via the Syro-Iraqi Great Desert 126 pp
"דואר שיירות דרך המדבר הגדול הסורי-עירקי". בערך \$ 35.

שני הספרים האחרונים ניתנים לרכישה אצל:

Philabook International, P.O.Box 8042, 3009 AA Rotterdam, HOLLAND

6. Checklist Ludvig Van Beethoven
עם יותר מ 200 בולים וגליונות זיכרון והרבה איורים. מספרי גיבוס וסקוט.
מחיר £1.5 מ.
Philatelic Music Circle, c/o Beechwood Park, Solihull, B91 1EU, G.B.